

Vrije mening is schot uit de

heup

Leo van Bergen

De auteur is als medisch historicus verbonden aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Hij verbaast zich over het gemak waarmee ongefundeerde meningen worden geventileerd, en over het feit dat derden aan die meningen ook nog eens een grote relevantie toekennen.

Er raast een storm over Nederland en hij wordt genoemd: vrijheid van meningsuiting. De 'meningen' vlogen je de laatste jaren al om de oren, maar het proces-Wilders en de bezuinigingen op de kunstsector hebben het er niet beter op gemaakt.

De op nationaliteiten en bevolkingsgroepen in plaats van individuen gebaseerde nonsens van de blonde God werd onder meer gepareerd door de nog veel grotere nonsens van een rigide aanhanger van het door miljarden gedeelde idee-fixe dat wijsheid, waarheid, levensregels en zin van het leven in één eeuwen geleden geschreven boek staan. Met

zulke aanklagers heb je helemaal geen verdediger nodig.

Een CDA-raadslid omschrijft de werken van een van de grootste musici van de twintigste eeuw als tenenkrommende herrie. Een ingezonden brieven-schrijver vindt dat iedere kunstenaar die de eigen broek niet op kan houden maar wat anders moet gaan doen want Bauer, Smit en Rieu kunnen het immers ook – waarmee hij ieder onderscheid tussen entertainment en kunst naar de prullenbak verwijst.

In het radioprogramma *stand.nl* wordt de mening van 'het volk' getoetst door geïnterviewden 'eens' of 'oneens' te laten zeggen op een of andere stelling, waar een veel te ingewikkelde materie achter schuil gaat voor een dergelijke versimpeling. Desondanks geeft een verbazingwekkend klein percentage 'geen mening' als antwoord. En dat is voor de programmamakers maar goed ook, want elke keer tachtig procent 'geen mening' verveelt behoorlijk snel. Het zou de waarheid echter wel meer recht doen. Alsof je niet ergens iets vanaf moet weten om je er een mening over te kunnen vormen. Het meest verbazingwekkend is nog dat de uitkomsten van deze 'enquêtes' door diverse media nog serieus worden genomen ook. Het is allemaal het gevolg van de omstandigheid dat iedereen tegenwoordig meent zijn of haar vrijheid van meningsuiting te moeten opeisen zonder te weten wat een mening inhoudt.

Een mening is onderdeel van een geweldloze drietrapsraket. Er is een onderwerp waar je je in verdiept. Op grond van de daarbij opgedane kennis vorm je je een mening, die vervolgens in een debat met anderen die zich eveneens in het onderwerp hebben verdiept naar voren wordt gebracht. Als die ander nieuwe gezichtspunten of argumenten aanreikt, is er de bereidheid om van mening te veranderen of de eigen mening op zijn minst aan te passen.

Van
terughoudendheid
bij gebrek aan
kennis is geen
sprake meer

Van deze drietrapsraket is alleen de tweede trap nog over. Daardoor is de drietrapsraket verworpen tot een mitrailleur die een niet aflatend salvo van vooroordelen en stupiditeiten van zich geeft. Van terughoudendheid bij gebrek aan kennis is geen sprake meer.

Inlezen in het onderwerp is zonde van de tijd. En de bereidheid van standpunt te veranderen, behalve dan vanwege politieke opportuniteit, is al helemaal geen sprake; zie de vrolijk twitterende, met hun BlackBerry spelende of met medestanders koutende Tweede Kamerleden als er een politiek tegenstander aan het woord is (schaf alsjeblieft nooit de Eerste Kamer af). Degene die het toch doet, krijgt het idiote verwijt een draaikont te zijn, in plaats van het compliment de gedachten blijikbaar te hebben gescherpt.

De vrijheid van meningsuiting is volgens Bram Moskowitz, de verdediger van Geert Wilders, een van de belangrijkste pilaren onder het dak van de parlementair-democratische rechtsstaat. Maar dat hangt er natuurlijk helemaal van af wat onder een 'mening' wordt verstaan. Hij heeft gelijk als hij de vrijheid van meningsuiting als drietrapsraket bedoelt. Van de mitrailleur van de vrijheid tot het uiten van vooroordelen en stupiditeiten kan alleen maar een eroderende werking uitgaan die langzaam maar zeker de rechtsstaat ondermijnt.